

सन २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय खादय तेल अभियान
(NMO) अंतर्गत गळीतधान्य पिकांकरिता
वार्षिक कृती आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता
प्रदान करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : राअसुअ-२०२२/प्र.क्र.५०/४-ओ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२.

दिनांक: ०२ जून, २०२२

संदर्भ:-

१. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३१/१७-ओ, दि.१९/०४/२०१७
२. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-ओ, दि.०४/११/२०२०
३. वित्त मंत्रालय, भारत सरकार यांचे झापन क्र.F.NO.1(13)/PFMS/FCD/2020, Dated: 23/03/2021
४. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. साविव्य-२०२१/प्र.क्र. ४२/२-ओ, दि.०२/०८/२०२१
५. केंद्र शासनाचे पत्र जा.क्र. १-१/२०२२ (OS) (E-१०९९२२), दि. १३ /०४/ २०२२.
६. आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र. Extn-२ / NFSM (OS & OP/AAP २०२२-२३/१५५८९/२२ दि. २२/०४/२०२२
७. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. २-१४/२०२२/NFSM-Oilseeds, Dated:25/05/2022
८. आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र. राअसुअ-गळीत/२२-२३/प्र.मा.प्रस्ताव/प्र.क्र.१/वाकृआ/१९०६३, दि.२६/०५/२०२२

प्रस्तावना:

सन २०२२-२३ पासून केंद्र शासनाने राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान (गळीतधान्य व तेलताड) चे रुपांतर राष्ट्रीय खादय तेल अभियान (National Mission on Edible Oil-NMO) मध्ये केले आहे. कृषि आयुक्तालयाने संदर्भाकित दि. २२ एप्रिल, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये सन २०२२-२३ करिता राष्ट्रीय खादयतेल अभियान (NMO) अंतर्गत गळीतधान्य पिकांकरिता राज्य शासनास मंजूर झालेल्या नियतव्ययाच्या (Allocation) मर्यादित एकूण ₹ ५९८३.३३ लाख रकमेचा पिक निहाय वार्षिक कृती आराखडा केंद्र शासनाच्या मंजूरीस्तव सादर केला होता. केंद्र शासनाने या अभियानाकरिता दि. २५ मे, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये ₹ ५९८३.३३ लाख रकमेच्या वार्षिक कृती आराखड्यास मंजूरी प्रदान केलेली आहे. त्यानुंंगाने आयुक्तालयाने दि.२६ मे, २०२२ च्या पत्रान्वये सादर केलेल्या राष्ट्रीय खादयतेल अभियान (NMO) अंतर्गत गळीतधान्य पिकांकरिता वार्षिक कृती आराखड्यास सन २०२२-२३ करिता प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे -

शासन निर्णय:

१. सन २०२२-२३ करिता राष्ट्रीय खादयतेल अभियान (NMO) अंतर्गत गळीतधान्य पिकांकरिता एकूण ₹ ५९८३.३३ लाख (रुपये एकोणसाठ कोटी त्र्याईशी लाख तेहतीस हजार) निधीच्या वार्षिक कृती आराखड्यास खालीलप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

(रु.लाख)

अ. क्र.	उप अभियान	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
१	राष्ट्रीय खादय तेल अभियान (गळीतधान्य)	३४९४.००	२३२९.३३	५८२३.३३
२	मुलभूत बियाणे (Spl.Prg.Breeder Seed) * १००% केंद्र हिस्सा	१६०.००	--	१६०.००
	एकूण	३६५४.००	२३२९.३३	५९८३.३३

२. सदर वार्षिक कृती आराखड्यामधील पिकनिहाय तसेच घटक / उपघटक निहाय मंजूर आर्थिक व भौतिक लक्षांकाचे विवरण सोबतच्या परिशिष्ट-१ मध्ये नमूद केले आहे. सदर अभियानाची केंद्र व राज्याच्या ६०:४० आर्थिक सहभागाच्या प्रमाणात अंमलबजावणी करण्यात यावी.

३. सदर अभियानाच्या अंमलबजावणीकरीता केंद्र व राज्य हिस्स्याचा निधी प्रवर्गनिहाय ६०:४० प्रमाणात वेळोवेळी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे आयुक्त (कृषि) यांना उपलब्ध करून देण्यात येईल. सदर निधी केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या पुढील लेखाशिर्षाखाली सन २०२२-२३ करिता करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावा -

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
सर्वसाधारण	मागणी क्रमांक डी-३ २४०१- पीकसंवर्धन (००) (१०२) अन्नधान्यपिके (००) (२५) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१ ४६१४) (योजनांतर्गत) (दत्तमता) ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक डी-३ २४०१- पीकसंवर्धन (००) (१०२) अन्नधान्यपिके (००) (३३) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) (२४०१ A२३४) (योजनांतर्गत) (दत्तमता) ३३, अर्थसहाय्य
अनुसूचित जाती	मागणी क्रमांक एन-३ २४०१- पीक संवर्धन (००)(७८९) अनुसूचीत जाती उपयोजना (००) (०५) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा६०%) अनुसूचित जाती उपयोजना (२४०१ B१०५), ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक एन-३ २४०१- पीक संवर्धन (००)(७८९) अनुसूचीत जाती उपयोजना (००) (०६) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा४०%) अनुसूचित जाती उपयोजना (२४०१ B११४), ३३, अर्थसहाय्य
अनुसूचित जमाती	मागणी क्रमांक टी-५ २४०१- पीक संवर्धन, ७९६-जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना (पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना), जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना, (०१) (२१) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१ A५५७) ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक टी-५ २४०१- पीक संवर्धन, ७९६-जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना (पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना), जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना, (०१) (२२) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) (२४०१ A५६६) ३३, अर्थसहाय्य

४. केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दि.२३ मार्च, २०२१ च्या झापनाद्वारे PFMS प्रणालीच्या सुधारीत कार्यपद्धतीनुसार व संदर्भाधीन दि.०२ ऑगस्ट, २०२१ च्या शासन निर्णयान्वये केंद्र पुरस्कृत योजनांचे निधी वितरण व विनियोग व्यवस्थापनासाठी राष्ट्रीय खादयतेल अभियान (NMO) अंतर्गत गळीतधान्य योजना SNA मार्क करण्यात आली आहे.

५. केंद्र शासनाने सदर अभियानांतर्गत विहित केल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती तसेच महिला शेतकरी लाभार्थ्यांना सदर योजनेतर्गत लाभ देण्यात यावा.

६. केंद्रीय कृषी मंत्रालयाने राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत राज्य शासनास सन २०२२-२३ करिता संदर्भांकित दि.२५ मे, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये दिलेल्या प्रशासकीय मान्यतेनुसार, तसेच चालू वर्षी अभियानाकरिता मंजूर केलेल्या कृती आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रीय मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी

करणे बंधनकारक राहील, याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे सनियंत्रण करावे, त्याप्रमाणे अभियानाची प्रभावी अंमलबजावणी व सनियंत्रणाकरिता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निर्देशित करावे.

७. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानाच्या विविध घटकांतर्गत लाभार्थी शेतकरी निवडतेवेळी अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना वा सदर शेतकऱ्यांच्या गटांना प्राधान्य देण्यात यावे. तसेच, शेतकऱ्यांचे अर्ज मागवून पारदर्शक पद्धतीने लाभार्थ्यांची निवड करावी.

८. या अभियानातर्गत विविध निविष्टांच्या खरेदीसाठी (खते, औषधे, बियाणे, सिंचन साधने, यंत्र/औजारे इ.) शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार थेट लाभार्थ्यांच्या बँक खाती अनुदान जमा करण्यात (Direct Benefit Transfer) यावे. सदर निविष्टांची खुल्या बाजारातून खरेदी करण्याचे स्वातंत्र लाभार्थ्याला राहील. तथापि, या अभियानातर्गत शासकीय संस्थांनी/ शासनाच्या सार्वजनिक उपक्रमांनी उत्पादित केलेल्या निविष्टाचा पुरवठा करण्यात येत असल्यास संदर्भाकीत शासन निर्णय दि. १९/०४/२०१७ नुसार कार्यवाही करावी.

९. कृषि विभागाच्या योजनांची महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे अंमलबजावणी करण्याबाबत संदर्भाधीन शासन परिपत्रक दि. ०४/११/२०२० नुसार कृषि यांत्रिकीकरण, सिंचन साधने व सुविधा, प्रमाणित बियाणे वितरण व पिक प्रात्यक्षिके याबाबींची अंमलबजावणी करावी.

१०. संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांनी/तालुका कृषि अधिका-यांनी अभियानाकरीता लाभार्थींची निवड करून अभियानातर्गत समाविष्ट कार्यक्रम राबविण्याच्या दृष्टीने लाभार्थ्यांची यादी तालुका स्तरावर संकलित करावी. सदर यादीमध्ये शेतक-यांचे नांव, गांव, सर्वे/गट क्रमांक या बाबींसह मोबाईल/दूरध्वनी क्रमांक बँक खाते क्रमांक, आधार क्रमांक इ. बाबतची माहितीचा अंतर्भव असावा. त्याचप्रमाणे अभियानातर्गत निवडण्यात आलेल्या लाभार्थींची यादी निधी प्राप्त झाल्यापासून १५ दिवसांमध्ये कृषि विभागाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांची राहील.

११. सदर लाभार्थ्यांच्या यादीनुसार सर्व लाभार्थी शेतक-यांच्या शेतावर हाती घेण्यात आलेल्या कार्यक्रमाची प्रत्यक्ष तपासणी त्या-त्या गावातील कृषि सहाय्यकांनी करावयाची असून, त्यांनी आपला अहवाल तालुका कृषि अधिका-यांमार्फत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांना सादर करावयाचा आहे. त्याचप्रमाणे, कृषि सहाय्यकांचे अहवाल प्राप्त होताच सदर कार्यक्रमातर्गत राबविण्यात आलेल्या कामांच्या पर्यवेक्षीय तपासणीचे उचित प्रमाण संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी मार्गदर्शक सूचनेमध्ये विहित करावे.

१२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२०६०२११२७०९८०९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(महेंद्र घाडगे)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मंत्री (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. राज्य मंत्री (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ४) मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ५) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई

- ६) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १०) व्यवरथापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
- ११) संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
- १२) सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
- १३) सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
- १४) महालेखाकार (स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा), मुंबई.
- १५) महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
- १६) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
- १७) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
- १८) सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
- १९) वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३), मंत्रालय, मुंबई
- २०) निवड नस्ती.

परिशिष्ट-१

सन २०२२-२३ : राष्ट्रीय खाद्य तेल अभियान अंतर्गत (गळीतधान्य)

मंजूर वार्षिक कृति आराखडा

(रु.लाख)

अ. क्र.	घटक/बाब	परिमाण	अर्थसहाय्याचा दर प्रति परिमाण	केंद्र शासनाकडून मंजूर कार्यक्रम				राज्य शासनाच्या प्रशासकीय मंजुरीसाठी प्रस्तावित कार्यक्रम			
				भौतिक	आर्थिक			भौतिक	आर्थिक		
					केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण		केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
अ) नियमित वार्षिक कृती आराखडा २०२२-२३											
१) वियाणे घटक (३० टक्के)											
अ) मूलभूत वियाणे खरेदी	विवे.	वियाणे पूर्ण किंमत प्रतिपूर्ती स्वरूपात	१३५४.३२	१६०.००	०.००	१६०.००	१३५४.३२	१६०.००	०.००	१६०.००	१६०.००
ब) पायाभूत वियाणे उत्पादन	विवे.	रु.२५००/-	४०००	६०.००	४०.००	१००.००	४०००	६०.००	४०.००	१००.००	१००.००
क) प्रमाणित वियाणे उत्पादन	विवे.	रु.२५००/-	१३५००	२०२.५०	१३५.००	३३७.५०	११९००	२९८.५०	११९.००	४१७.५०	४१७.५०
प्रमाणित वियाणे वितरण											
द) i) उच्च उत्पादकता वाण	विवे.	रु.४०००/-	१००००	२४०.००	१६०.००	४००.००	६०००	१४४.००	१४.००	२४०.००	२४०.००
ii) संकरित / तीव्र	विवे.	रु.८०००/-	०	०.००	०.००	०.००	०	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण.....१ (वियाणे घटक)	—	—	—	६६२.५०	३३५.००	११७.५०	—	६६२.५०	३३५.००	११७.५०	
२ तंत्रज्ञान प्रसारण घटक (२० टक्के)											
अ) पिक प्रात्यक्षिके											
i.भूमुख	हे.	रु. १००००/-	१४५	८.७०	५.८०	१४५.०	१४५	८.७०	५.८०	१४५.०	१४५.०
ii. सायांबीन	हे.	रु. ६०००/-	१३८००	४१६.८०	३३१.२०	८२८.००	१३८००	४१६.८०	३३१.२०	८२८.००	
iv. करडई	हे.	रु. ३०००/-	२००	३.६०	२.४०	६.००	२००	३.६०	२.४०	६.००	
एकूण पिक प्रात्यक्षिके (अ)	—	—	१४१४५	५०९.९०	३३९.४०	८४८.५०	१४१४५	५०९.९०	३३९.४०	८४८.५०	
ब) शेतकरी शेतीशाळा (FFS)	संख्या	रु.१४०००/-	१४०	११.७६	७.८४	११.६०	१४०	११.७६	७.८४	११.६०	
क) शेतकरी प्रशिक्षण	संख्या	रु.२४०००/-	१५	१३.६८	९.१२	२२.८०	१५	१३.६८	९.१२	२२.८०	
द) विस्तार अधिकारी प्रशिक्षण	संख्या	रु.३६०००/-	१९	४.९०	२.७४	६.८४	१९	४.९०	२.७४	६.८४	
एकूण.....२ (तंत्रज्ञान प्रसारक घटक)	—	—	—	५३८.६४	३५९.९०	८१७.६४	—	५३८.६४	३५९.९०	८१७.६४	
३ उत्पादन वाढीसाठी निविष्टा (३० टक्के)											
अ) जिप्सम/पायराईट्स/डोलोमाईट्स/सल्फर	हे.	रु.७५०/-	५०००	२२.५०	१५.००	३७.५०	५०००	२२.५०	१५.००	३७.५०	
ब) जीविक खते	हे.	रु. ३००/-	५०००	१.००	६.००	१५.००	५०००	१.००	६.००	१५.००	
क) पिक संरक्षण औषधे	हे.	रु.५००/-	५०००	१५.००	१०.००	२५.००	५०००	१५.००	१०.००	२५.००	
द) जीविक कीडी नियंत्रण (एन.पी.झी.)चा पुरवठा	हे.	रु.५००/-	५०००	१५.००	१०.००	२५.००	५०००	१५.००	१०.००	२५.००	
सुधारित कृती आजारे											
i) मनुष्यवलीत	संख्या	रु. १०,०००/-	२००	१२.००	८.००	२०.००	२००	१२.००	८.००	२०.००	
ii) बैल / द्रौपदी चालित	संख्या	यांत्रिकीकरण उपयोगानाप्रमाणे	१००	४०५.००	२७०.००	६७५.००	१००	४०५.००	२७०.००	६७५.००	
iii) पाईप्सचा पुरवठा	मीटर	प्रकारानुसार रु.५०/- ते रु. २०/-	४०००००	१२०.००	८०.००	२००.००	४०००००	१२०.००	८०.००	२००.००	
एकूण.....३ (उत्पादन वाढीसाठी निविष्टा)	—	—	—	५१८.५०	३१९.००	११७.५०	—	५१८.५०	३१९.००	११७.५०	
४ फ्लेक्सी निधी (गरजेनुरुप उपक्रम)											
अ) छोटे तेल घाणा सयंत्र	संख्या	यांत्रिकीकरण उपयोगानाप्रमाणे	१९	२०.५२	१३.६८	३४.२०	१९	२०.५२	१३.६८	३४.२०	
ब) डीझेल/विद्युतचलित पंपसंच	संख्या	रु. १०,०००/-	३२३	१९.३८	१२.२२	३२.३०	३२३	१९.३८	१२.२२	३२.३०	
क) शेतकर्के	संख्या	मागेल त्याला शेतकर्के योजनेप्रमाणे	३८	१७.१०	११.४०	२८.५०	३८	१७.१०	११.४०	२८.५०	
द) गोदाम उभारणी (साठवण्यक सुविधा)	संख्या	रु.१२.५० लाख / २५० मे.टन क्षमता	१९	१५२.५०	१५.००	२३७.५०	१९	१५२.५०	१५.००	२३७.५०	
एकूण.....४ (फ्लेक्सी निधी)	—	—	—	११९.५०	१३३.००	३३२.५०	—	११९.५०	१३३.००	३३२.५०	
५ अभियान व्यवस्थापन खर्च											
तांत्रिक सहाय्याता गटाचे मानदण्ड											
अ) i) राज्यस्तरीय तंत्र सहाय्याता गट मानदण्ड	संख्या	रा.अ.सु.अ.कडलाच्या प्रमाणे	४	११.६२	७.७४	११.३६	४	११.६२	७.७४	११.३६	
ii) जिल्हास्तरीय तंत्र सहाय्याता गट मानदण्ड	संख्या		११	४७.३८	२९.५१	६८.१७	११	४७.३८	२९.५१	६८.१७	
ब) भाडे तंत्राचार वाहन घेणे	रु.०.२० लाख/जिल्हा	२०	२.२८	१.५२	३.८०	२०	२.२८	१.५२	३.८०	
क) संकोपी खर्च	रु.०.२५ लाख/जिल्हा	२०	४.९६	२.७७	६.१४	२०	४.९६	२.७७	६.१४	
एकूण५ (अभियान व्यवस्थापन खर्च)	—	—	—	५१८.४४	३१६.३३	११०.०७	—	५१८.४४	३१६.३३	११०.०७	
एकूण एकंदर (अ)	—	—	—	२०५८.५८	१२६५.७२	३३२४.३१	—	२०५८.५८	१२६५.७२	३३२४.३१	
ब) प्रलंबित दायित्व २०२१-२२ (सर्वसाधारण प्रवर्ती)	—	—	—	१५९१.४१	१०६३.६१	२६५१.०२	—	१५९१.४१	१०६३.६१	२६५१.०२	
एकूण एकंदर (अ+ब)	—	—	—	३६४४.००	२३२१.३३	५१८३.३३	—	३६४४.००	२३२१.३३	५१८३.३३	